

Minska risken för vattenskador vid ombyggnad av flerfamiljshus Kvalitetssäkra!

Eva Sikander

eva.sikander@sp.se

www.sp.se

SP Sveriges Tekniska Forskningsinstitut

www.sp.se

Syfte

1,4 miljoner lägenheter och 600 000 småhus har våtrum och
rörinstallationer som uppnått sin tekniska livslängd.

STORT BEHOV AV ÅTGÄRDER!!

Översikt över kunskap/förslag kvalitetssäkring
→ starthjälp för fastighetsägare

SP Sveriges Tekniska Forskningsinstitut

Fukt och ohälsa

"Fuktskador" är en hälsorisk – har visats i en mängd undersökningar

Hälsorisken har visats vara exempelvis luftvägsinfektioner och allergiska besvär

Vet inte vilka enskilda ämnen som orsakar besvären

Enligt ELIB har drygt 10% av bostadsbeståndet i Sverige fuktskador som kräver åtgärd.

SP Sveriges Tekniska Forskningsinstitut

Kunskap finns!! Byggherrens ansvar att kunskapen tillämpas

Branschorganisationernas råd och anvisningar:

- BKR, Byggkeramikrådet
- GVK, Golvbranschens våtrumskontroll
- MVK, Måleribranschens våtrumskontroll
- VVS-Installatörerna - Säker vatteninstallation

VASKA

Försäkringsbolag – villkor

SP Sveriges Tekniska Forskningsinstitut

Byggherrens arbete och styrning för kvalitetssäkring vid ombyggnad - förslag

1. Tillsatt organisation – bl a val av projektledare
2. Inventering
3. Åtgärdsförslag
4. Kravformulering – inkl. krav på egenkontroller och dokumentation
5. Byggherrens uppföljning

SP Sveriges Tekniska Forskningsinstitut

Del 1: Organisationsfrågor

Utmaningar:

- Många hantverkare
- Kort tid
- Kvarboende
- Förhandlingar och information
- Arbetsmiljö – damm, buller, lyft

Säkerställ erfarenhet och kompetens i projektet:

- Byggherrens projektledare
  - Aktörer med referensprojekt
  - Inarbetade team
  - Arbete enligt respektive bransch-organisations anvisningar!!!
- Behörighet/auktoriserade företag

SP Sveriges Tekniska Forskningsinstitut

Del 2 & 3: Inventering med åtgärdsförslag

Allmänt:

- Existerande och tidigare fuktskador, skadestatistik för byggnaden
- Tätskikt – infästningar, genomföringar, ev inspektionshål
- Golvbrunnar – status, anslutning mot tätskikt, ev extra inlopp
- Rörinstallationer – riskmaterial, risklösningar, ev utrymme för kassettlösningar

 SP Sveriges Tekniska Forskningsinstitut

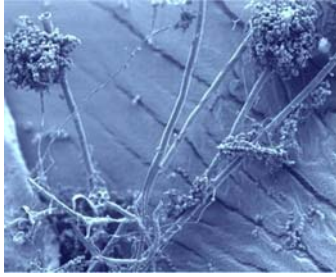
Forts.

- Diskmaskiner/diskbänk/kyl/frys
- Tvättmaskiner
- Inredning
- Byggnadskonstruktioner (diffusionstäthet, lufttäthet, fönsterplacering, svikt, fall, rörelser mm)
- Miljöstörande ämnen
- (Risk för legionella)
- (Ventilation)
- (Elinstallationer)
- (Energianvändning)
- (Städbarhet)
- (Tillgänglighet)

 SP Sveriges Tekniska Forskningsinstitut

Exempel på följder av fukt

Mögelskador

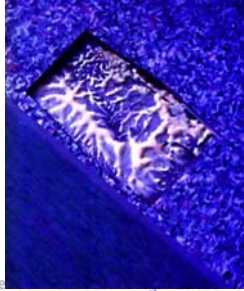
Rötskador

Kemiska emissioner

Rörelser (vid torkning)

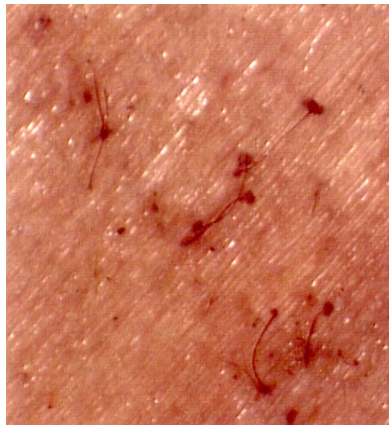
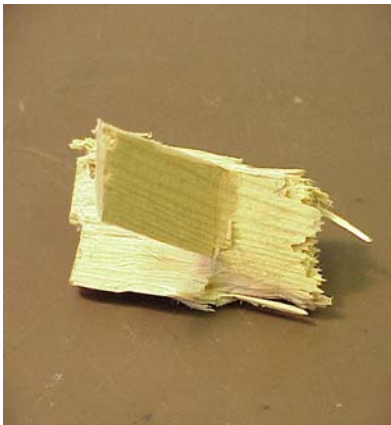
Missfärgningar

mm

SP Sverige

Mögel syns inte alltid med blotta ögat

SP Sveriges Tekniska Forskningsinstitut

Elak lukt – en konsekvens av mikroorganismers aktivitet

- Kan finnas kvar länge - även då angreppet är inaktivt
- Kan "smitta" närliggande material (som inte är angripna)
- Man kan vänja sig vid lukten
- Nedsmutsning av material kan öka risken för elak lukt (Johansson 1999)

SP Sveriges Tekniska Forskningsinstitut

Koncept del 4: Kravformulering & verifiering

Åtgärda skadade konstruktioner enligt åtgärdsförslag

Tillämpa råd och anvisningar från branschorganisationer!!!

- Väl utfört arbete för tätskikt och genomföringar
- Synliga rördragningar/skvallrande system
- Rörinfodring kan vara komplement
- Väl utarbetade egenkontroller

Erfarenhet: Det finns ett behov av att tillämpa "Säker vatteninstallation" i större utsträckning

SP Sveriges Tekniska Forskningsinstitut

Förstärk/förbättra byggnadskonstruktioner

- Köldbryggor, frysrisk
- Svikt, bärlighet
- Golvlutning
- Placering av fönster/dörrar
- Status hos skivmaterial

SP Sveriges Tekniska Forskningsinstitut

Materialval

Exempel: Mögelresistens hos skivmaterial - Studie på uppdrag av Länsförsäkringar

SP Sveriges Tekniska Forskningsinstitut

Fuktsäkerhetsprojektera - Se till att ha rätt ånggenomgångsmotstånd

Exempel: Våtrumsvyterväggar med kakel.
SP Rapport 2006:46 Anders Jansson

SP Sveriges Tekniska Forskningsinstitut

Miljöstörande ämnen

- Asbest
- Bly
- Kvikksilver (om tandläkarmottagning)
- Kadmium
- Blåbetong

SP Sveriges Tekniska Forskningsinstitut

Arbetsmiljö

Tunga lyft

- Utsug respektive pump
- Hissanordning

Exponering vid sanering av fuktskadade material, partiklar, fibrer, damm, miljöstörande ämnen, t ex asbest

- Begränsa spridning/avskärmning
- Skydda befintligt ventilationssystem
- Sörj för god ventilation
- Andningsskydd
- Arbetskläder som rengörs
- Rengöring av ytor
- Vid asbest – se AFS 2006:1

SP Sveriges Tekniska Forskningsinstitut

Del 5: Byggherrens uppföljning

Följ upp aktörernas egenkontroller, verifieringar och dokumentation.

Egna stickprovsmässiga kontroller:

- En kvalitetsöversyn enligt branschregler.
- Täthetsprovning av svetsar i plastmatta (SS 923621)
- Rollade tätskikt och dess tjocklek kan endast kontrolleras genom förstörande provtagning.
- Täthetsprovning av installerade rör
- Golvlutning mot brunn

SP Sveriges Tekniska Forskningsinstitut

1. Tillsatt organisation – bl a val av projektledare
2. Inventering
3. Åtgärdsförslag
4. Kravformulering – inkl. krav på egenkontroller och dokumentation
5. Byggherrens uppföljning

SP Sveriges Tekniska Forskningsinstitut

Till sist .....

Bra kunskap finns – byggherrar måste se till att den används

Branschorganisationerna har råd & anvisningar som bör användas

Beakta även andra frågor

- Legionella
- Energi
- Tillgänglighet
- Städbarhet
- mm

SP Sveriges Tekniska Forskningsinstitut